

Sygn. akt *I ACa 135/22*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia Mariola Głowacka

Protokolant st. sek. sąd. Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2023 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. G. i L. G.**

przeciwko **Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 30 listopada 2021 r. sygn. akt IC 1023/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 3 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 87.120,86 zł (osiemdziesiąt siedem tysięcy sto dwadzieścia złotych osiemdziesiąt sześć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 lipca 2020 r. do dnia 23 grudnia 2021 r. za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów na rzecz pozwanego kwoty 141.400 zł (sto czterdzieści jeden tysięcy czterysta złotych) lub zabezpieczeniem roszczenia o zwrot tej kwoty,

II. w pozostałym zakresie apelację pozwanego oddala,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4.050 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mariola Głowacka

--	--	--

do systemu wprowadziła st. sekr. sąd. S. W.

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

Sygn. akt *I ACa 135/22*

UZASADNIENIE

Powodowie R. G. i L. G. pozwem skierowanym przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. domagali się w ramach żądania głównego zasądzenia od pozwanego na ich rzecz kwoty 31.088,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 2 lipca 2020r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego w okresie od dnia 27 września 2010r. do dnia 26 marca 2020r. w związku z zastosowaniem w umowie kredytu hipotecznego nr (...)/ (...) z dnia 3 kwietnia 2006r. niedozwolonych postanowień umownych. W przypadku nieuwzględnienia powyższego żądania powodowie wystąpili z żądaniem ewentualnym ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu w związku z nieważnością umowy kredytu nr(...)/ (...) z dnia 3 kwietnia 2006r. i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 87.120,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 2 lipca 2020r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnie pobranych rat kapitałowo-odsetkowych spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego w okresie od dnia 27 września 2010r. do dnia 26 marca 2020r. Dodatkowo powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kosztów postępowania według norm przepisanych w tym dwukrotności kosztów zastępstwa procesowego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone do dnia zapłaty oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictw w wysokości 34 zł.

Pozwany Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone do dnia zapłaty

Sąd Okręgowy w Koninie wyrokiem z dnia 30 listopada 2021r. oddalił roszczenie główne (pkt 1); ustalił, że umowa o (...) nr (...)/ (...) z dnia 3 kwietnia 2006r. zawarta przez powodów i pozwanego jest nieważna (pkt 2); zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 87.120,86 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 lipca 2020r. do dnia zapłaty (pkt 3); zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 6.434 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 4).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w 2006r. powodowie udali się do Banku (...) Spółki Akcyjnej w celu zaciągnięcia kredytu na budowę domu. Po rozmowie z pracownikiem (...) ustalono, iż powodowie posiadają zdolność kredytową zarówno na kredyt w walucie franka szwajcarskiego, jak i kredyt w polskich złotych. Powodowie jednak po uprzedniej rozmowie z pracownikiem Banku zdecydowali się na kredyt w walucie obcej, albowiem byli zapewniani, że jest on zdecydowanie bardziej korzystny pod względem wysokości rat, a kurs franka jest stabilny i na tą okoliczność przedstawiono powodom tabelę kursu franka z ostatnich 10 lat. Po kilku wizytach w Banku w ramach gromadzenia dokumentów na potrzeby zawarcia umowy powodowie R. G. i L. G. otrzymali od pracownika pozwanego (...) do podpisu sporządzoną w dniu 3 kwietnia 2006r. gotową umowę kredytu hipotecznego nr (...)/ (...) indeksowaną kursem (...), na łączną kwotę 141.400 zł po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli kursów walut obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Okres kredytowania ustalono na 348 miesięcy w tym 12 miesięcy karencji. Kredytu udzielono z przeznaczeniem na budowę domu metodą gospodarczą w miejscowości M. gm. W. nr działki (...) i koszty wliczone w kredyt. Powodowie umowy tej nie mieli możliwości negocjować. Mogli oni zaakceptować umowę w całości lub odrzucić w całości. Jediną kwestią do uzgodnienia pozostawały ilość i wysokość transz kredytu. Spłata kredytu miała nastąpić zgodnie z § 2 i § 7 umowy kredytu w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą kursów walut obcych Banku (...) S.A. poprzez potrącenie przez (...) należnych mu kwot z rachunku kredytobiorców w Banku o nr (...) (§ 2 i § 7 umowy o kredyt). Zabezpieczenie wykonania zobowiązania stanowiła hipoteka kaucyjna do kwoty 240.380 zł, cesja na rzecz Banku praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych dotycząca nieruchomości oraz cesja na rzecz (...) praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy R. G.. Ponadto powodowie złożyli oświadczenie o poddaniu się egzekucji w zakresie roszczeń(...)wynikających z tytułu udzielenia kredytu na podstawie umowy kredytu nr (...) (...) i wyrazili zgodę na wystawienie przez (...) bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 282.800 zł (§ 9 ust. 1 i § 10 ust. 1). Całkowity koszt kredytu i odsetek

wyliczonych zgodnie z § 6 umowy na dzień zawarcia umowy wyniósł 68.734,31 zł. W przypadku niewywiązywania się z zobowiązań wynikających z zawarcia przedmiotowej umowy, Bank zastrzegł sobie prawo obciążenia kredytobiorcy kosztami: oprocentowania karnego za zadłużenie przeterminowane w wysokości czterokrotności stopy lombardowej, co na dzień zawarcia umowy wynosiło 22%, a wysokość oprocentowania miała ulegać zmianie w przypadku każdorazowej zmiany wysokości stopy lombardowej; upomnień i monitów; postępowania sądowego i egzekucyjnego (§ 12 umowy o kredyt). Wypłatę 1 transzy kredytu uwarunkowano od założenia przez wszystkich kredytobiorców wspólnego rachunku osobistego w Banku (...) S.A., zapewnienia środków na rachunku kredytobiorcy w kwocie wystarczającej na pokrycie opłat związanych z udzieleniem kredytu, wniesienia wkładu własnego w wysokości 39.400 zł, ustanowienia hipoteki na nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu i niedokonania wpisu na rzecz innego podmiotu, zawarcia polisy ubezpieczeniowej co do nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych na minimalną sumę 195.000 zł w towarzystwie ubezpieczeniowym akceptowalnym przez (...) wraz z dokonaniem cesji wierzytelności z przedmiotowej umowy ubezpieczenia na rzecz (...), zawarcia ubezpieczenia na życie przez powoda R. G. na kwotę nie niższą niż 158.368 zł w towarzystwie ubezpieczeniowym akceptowalnym przez Bank wraz z dokonaniem cesji wierzytelności z przedmiotowej polisy na rzecz (...). Wypłatę kolejnej transzy kredytu uzależniono od udokumentowania przez kredytobiorców postępu prac budowlanych i wykorzystania wypłaconych środków w formie zapisów w dzienniku budowy oraz zdjęć elewacji i pomieszczeń wewnętrznych obrazujących wykonane prace. Dodatkowym warunkiem było uzyskanie pozytywnych wyników kontroli stanu zaawansowania inwestycji dokonanej przez rzeczoznawcę majątkowego akceptowalnego przez Bank (§ 3 ust. 3 umowy o kredyt).

Oprocentowanie kredytu ustalono według zmiennej stopy procentowej i wyniosło 2,3992 % w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej(...) ((...)) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości (...) stałej w całym okresie kredytowania. Odsetki są naliczane za każdy dzień od aktualnego salda zadłużenia. Oprocentowanie kredytu jednak mogło ulec zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej (...) ((...)), gdyż stopa referencyjna zmienia się w cyklu kwartalnym i przyjmuje wartość z ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy (§ 6 umowy o kredyt). Od kwoty udzielonego kredytu Bank miał pobrać jednorazową bezzwrotną prowizję w wysokości 1.400 zł, potrącaną przez (...) przed uruchomieniem kredytu lub jego pierwszej transzy z kwoty kredytu (§ 4 ust. 1 i 2 umowy o kredyt), co miało miejsce. W przypadku zmiany waluty kredytu w okresie obowiązywania umowy, kredytobiorcy mieli ponieść koszty prowizji zgodnie z aktualnie obowiązującym Cennikiem M. D., jednak nie wyższe niż 0,00% w przypadku zmiany waluty na (...) oraz 1,00% w przypadku zmiany waluty na (...), (...), USD. Jednak w przypadku zmiany waluty z (...) na walutę obcą stosowany jest kurs kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) kursów walut obcych. W przypadku zmiany waluty z waluty obcej na (...) stosowany jest kurs sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) kursów walut obcych (§ 4 ust. 2 i 3 umowy o kredyt). Pozwany (...) sporny kredyt wypłacił w 2 transzach. Pierwsza transza stanowiła kwotę 71.400,01 zł i została uruchomiona w dniu 26 kwietnia 2006r. (29.609,36 (...) przy kursie kupna 2,4114 zł). Druga transza stanowiła z kolei kwotę 70.000 zł i została uruchomiona w dniu 8 sierpnia 2006r. (29.017,95 (...) przy kursie kupna 2,4123 zł). Łącznie kwota kredytu wyniosła 141.400,01 zł (58.627,31 (...) w tym prowizja 1.400 zł).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że po zawarciu w/w umowy następował stopniowy wzrost kursu waluty (...). Powodowie mimo wszystko wywiązywali się ze spłaty wszystkich rat w wysokości wskazanej przez (...) Na dzień 26 marca 2020r. powodowie zapłacili na rzecz pozwanego Banku w okresie od 27 września 2010r. do 26 marca 2020r. kwotę 87.120,86 zł. Około 2010r. kurs (...) zaczął rosnąć i stał się zdecydowanie wyższy w stosunku do kursu z dnia zawarcia umowy. W konsekwencji na dzień 26 marca 2020r. powodom pozostała do spłaty kredytu kwota w dalszym ciągu większa, aniżeli kwota kredytu udzielonego 15 lat temu pomimo spłaty już łącznej kwoty 87.120,86 zł. Pismem z dnia 1 lipca 2020r. powodowie skierowali do pozwanego Banku reklamację wnosząc o zapłatę na ich rzecz kwoty 116.797,32 zł z tytułu nienależnie pobranych świadczeń z umowy kredytowej nr (...) w okresie od dnia 26 maja 2006r. do dnia 26 marca 2020r. w związku z zastosowaniem w umowie niedozwolonych klauzul umownych, ewentualnie przy nieuznaniu za nieważną całej umowy powodowie żądali zapłaty kwoty 31.548 zł w związku z zastosowaniem w umowie niedozwolonych klauzul umownych. Pozwany Bank jednak nie uwzględnił roszczenia powodów podając w odpowiedzi,

iż powodowie złożyli wniosek o kredyt hipoteczny wybierając jednocześnie jako walutę (...) i mieli świadomość ryzyka walutowego.

Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c. pominął dowód z zeznań świadków M. S., J. C. i K. M. uznając, że zeznania tych świadków nie są przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy, a przeprowadzenie tych dowodów zdecydowanie przedłuży postępowanie. Sąd podkreślił, że zawnioskowani świadkowie nie brali udziału w zawieraniu umowy przez powodów i zostali zawnioskowani dla wykazania faktów dotyczących ogólnych procedur stosowanych u pozwanego, albo faktów wykazanych dowodami z dokumentów. Ponadto Sąd Okręgowy na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c. pominął również wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości uznając ten dowód za zbędny do rozpoznania sprawy i mogący jedynie niezasadnie wydłużyć postępowanie poprzez ustalanie faktów, które nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tych samych powodów Sąd oddalił wniosek pozwanego o reasumpcję postanowienia o pominięciu dowodu z opinii biegłego.

Sąd Okręgowy przechodząc do rozważań prawnych w pierwszej kolejności wskazał, że powodowie zgłosili żądanie główne o ustalenie bezskuteczności niektórych postanowień jako abuzywnych, czego konsekwencją miał być zwrot świadczeń nadpłaconych ponad te, które wynikałyby z analogicznej jak w niniejszej sprawie umowy kredytowej lecz bez klauzul waloryzacyjnych, które uważali za nieuczciwe postanowienie umowne, naruszające ich interesy i dobre obyczaje. Ewentualnie powodowie domagali się ustalenia nieważności całej umowy kredytowej, co miało prowadzić do zwrotu wpłaconych przez nich w okresie od 27 września 2010r. do 26 marca 2020r. świadczeń (rat kapitałowo-odsetkowych i prowizji) w wykonaniu tej umowy jako nienależnych.

Sąd pierwszej instancji roszczenie główne powodów uznał za niezasadne i oddalił je uznając jednocześnie za zasadne w całości roszczenie zgłoszone jako ewentualne. Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie ewentualne powodów przychyłając się do podniesionej przez nich argumentacji o uznaniu umowy M. D. z dnia 3 kwietnia 2006r. za nieważną w całości. Wobec czego na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. stwierdził przede wszystkim abuzywność takich postanowień umownych, jak § 2 ust. 2 umowy, § 4 ust. 3 pkt 2, § 7 ust. 1 umowy z dnia 3 kwietnia 2006r. (tzw. klauzul waloryzacyjnych), a po ich wyeliminowaniu z treści tej umowy Sąd doszedł do wniosku, że umowa nie może obowiązywać w pozostałej części, ponieważ w takim kształcie pozostanie sprzeczna z wolą stron umowy, celem jej zawarcia (zob. art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c.), jak i z naturą stosunku zobowiązaniowego (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe), co prowadziło do uznania takiej umowy za nieważną w całości (zob. art. 58 § 1 k.c.) i zwrotu na rzecz powodów świadczeń (nienależnych) jakie zapłacili pozwanemu w wykonaniu skonstruowanej w ten sposób nieważnej) czynności prawnej na podstawie art. 410 § 2 k.c.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w myśl art. 385¹ § 1 k.c. o abuzywności postanowienia umowy - a co za tym idzie niemożności związania konsumenta takim postanowieniem - można mówić tylko wtedy, gdy kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i wskutek takiego właśnie układu praw i obowiązków dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumenta. Istotnym jest to, że przedmiotem kontroli na podstawie art. 385¹ k.c. są postanowienia umowy, które nie zostały indywidualnie uzgodnione z klientem czyli takie, na które ten ostatni nie miał rzeczywistego wpływu. Domniemywa się przy tym, że niezgodnionymi indywidualnie są postanowienia umowy przejęte ze wzorca umowy (art. 385¹ § 3 k.c.). Przeprowadzenie kontroli jest wyłączone także wówczas, gdy postanowienie takie określa główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ta ostatnia okoliczność pozostawała sporna w doktrynie i orzecznictwie. Najpierw przeważały poglądy, że klauzula waloryzacyjna (taki charakter mają wskazane powyżej zapisy umowy) nie należy do postanowień określających główne świadczenia stron, a jest jedynie postanowieniem, które w sposób pośrednio jest z nimi związane poprzez wywieranie wpływu na wysokość świadczenia głównego (tak W. Popiołek w Komentarz do Kodeksu cywilnego 2005 System Prawa Prywatnego, Tom V - Prawo zobowiązań pod red. E. Łętowskiej, s. 656, por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005r. I CSK 690/04; z dnia 2 lutego 2015r. I CSK 257/14; z dnia 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14). Jednakże dokonana została weryfikacja dotychczasowego stanowiska, albowiem Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 11 grudnia 2019r. wskazał, że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu "głównego

przedmiotu umowy w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy (...)z dnia 5 kwietnia 1993r. należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę. Za takie uznawane są m.in. postanowienia (określane niekiedy jako klauzule ryzyka walutowego), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy-konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększeniem kosztu kredytu. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy. W konsekwencji w ten sposób ocenił postanowienie stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego, określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. sygn. akt V CSK 382/18, z dnia 4 kwietnia 2019r. sygn. akt III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115 i z dnia 9 maja 2019r. sygn. akt I CSK 242/18, nie publ.). Sąd podkreślił, że oceniając czy wskazane wyżej postanowienia waloryzacyjne były przedmiotem indywidualnych uzgodnień stron należy mieć na uwadze, że ustawodawca wprowadził „domniemanie” braku indywidualnych uzgodnień postanowień umowy w przypadku, gdy postanowienie umowy zostało zaczerpnięte ze wzorca umowy. W niniejszej sprawie za niewątpliwe Sąd uznał to, że pozwany posługiwał się wzorcem umowy. Cała procedura kredytowa odbywała się w oparciu o formularze poczynszy od wniosku kredytowego po zawarcie samej umowy i wypłatę środków z kredytu. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie powyższe zagadnienie nie wymaga głębszej analizy, ponieważ powodowie w sposób wiarygodny wyjaśnili, że wskazane klauzule nie były negocjowane z nimi indywidualnie. W istocie pozwany narzucił powodom wzorec umowy jakim się posługiwał, który mógł doprowadzić do dwóch skrajnych rozwiązań tj. albo do jego akceptacji lub do jego odrzucenia i wycofania się z dalszej procedury zawarcia umowy. Powodowie zdecydowali się zawrzeć umowę, ponieważ wydawała im się korzystna na dzień jej podpisania, a nadto była ona przedstawiana jako dużo lepsza w porównaniu do oferty kredytu złotówkowego. Zdaniem Sądu Okręgowego nie sposób przyjąć, że pozwany pouczając powodów o ryzyku walutowym, bądź doprowadzając nawet do podpisania przez powodów przed zawarciem umowy oświadczeń o wyborze waluty obcej uzgodnił w ten sposób z powodami indywidualnie sporne postanowienia umowne. Okoliczność, że konsument znał treść danego postanowienia nie przesądza bowiem jeszcze o tym, że zostało ono indywidualnie uzgodnione. Za indywidualnie uzgodnione uznać można wyłącznie takie postanowienia, na których treść konsument istotnie mógł w praktyce oddziaływać. Taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że ocenie pozostawało zatem czy w/w klauzule indeksacyjne kształtują prawa i obowiązki powodów jako konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszając ich interesy. Przez działanie wbrew dobrym obyczajom, przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego, należy rozumieć wprowadzanie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta, praw i obowiązków stron wynikających z umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005r. I CK 832/04 i z 3 lutego 2006r. I CK 297/05). Rażąco naruszenie interesów konsumenta zazwyczaj stanowi naruszenie dobrych obyczajów, nie zawsze jednak zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza te interesy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 października 2010r., I CSK 694/09). Ocena rzetelności określonego postanowienia wzorca umownego wymaga przeprowadzenia przez Sąd weryfikacji jego „przyzwoitości” polegającej na zbadaniu, czy postanowienie wzorca jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów oraz jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone. Jeżeli bez tego postanowienia znalazłby się on, na podstawie ogólnych przepisów, w lepszej sytuacji należy uznać je za nieuczciwe (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2013r. I CSK 660/12). Z zakwestionowanych przez powodów postanowień umownych wynika, że podstawy przeliczania kredytu (ze złotych na (...)) oraz raty kredytu (z (...) na złote polskie) miało odbywać się według Tabeli kursowej pozwanego i podlegać mechanizmom, o których decydował tylko i wyłącznie Bank, co wynikało jednoznacznie z treści § 2 ust. 2, § 4 ust. 3 pkt 2, § 7 ust. 1 umowy z dnia 3 kwietnia 2006r., a więc pozwany robił to bez żadnej kontroli w tym zakresie przez kredytobiorców, którym mógł być przedkładany co najwyżej wynik końcowy takiej „enigmatycznej” operacji. Sąd wskazał, że mechanizm ten nie wynikał nawet z Regulaminu udzielania kredytu, który powielał treść umowy, a nie wyjaśniał i nie uszczegóławiał jej poszczególnych zapisów. Niejednoznaczności tego mechanizmu nie przekreśla również to, że powodowie złożyli oświadczenia o wyborze waluty obcej. Jest oczywistym, że decyzja o wyborze kredytu indeksowanego do waluty obcej należy do

konsumenta, która to decyzja implikowana jest wyłącznie tym, jaki produkt - w jego subiektywnym odczuciu - będzie dla niego korzystniejszy.

Sąd Okręgowy uznał, że w realiach niniejszej sprawy powodowie nie byli nawet świadomi w jaki sposób zmiana waluty wpłynie na wysokość przyszłych rat kredytowych. W obliczu powyższego Sąd podkreślił, że pozostaje w sprzeczności z naturą stosunku zobowiązaniowego i nie jest dopuszczalne przyznanie jednej tylko ze stron (tutaj Bankowi) możliwości zmiany warunków umowy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1991r. sygn. akt III CZP 15/91, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2014r., sygn. akt IV CSK 597/13). Nie mieści się również w granicach swobody umów umowa w której jedna ze stron może dowolnie wpływać na zakres własnego zobowiązania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 października 2017r. sygn. akt VI ACa 726/16). W ocenie Sądu pozwany tak redagując wskazane wyżej postanowienia przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem (...) poprzez wyznaczanie w swoich Tabelach kursowych kursu sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wartości spreadu walutowego (rozumianego jako różnica pomiędzy kursem sprzedaży a kursem zakupu waluty obcej). W szczególności wyżej wymienione postanowienia przedmiotowej umowy nie przewidują wymogu, aby wysokość kursu ustalanego przez Bank pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu (...) ukształtowanego przez rynek walutowy lub na przykład kursu średniego publikowanego przez (...). Oznacza to, że Bankowi pozostawiona została dowolność w zakresie wyboru kryteriów ustalania kursu (...) w swoich tabelach kursowych, a przez to kształtowania wysokości zobowiązań klientów, których kredyty waloryzowane (indeksowane) są kursem (...). Samo sprecyzowanie momentu waloryzacji (tu: określona godzina) nie stanowi wystarczającego zabezpieczenia interesów konsumenta. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany (...) tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej zawiera bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli (...). W przedmiotowej sprawie dobrym obyczajem powinno być to, aby pozwany Bank dał kredytobiorcom swoistą pewność i zagwarantował przejrzystość oraz klarowność łączącego ich z (...) stosunku prawnego. Zarówno umowy kredytowe indeksowane do franka szwajcarskiego, jak i znajdujące do nich zastosowanie Regulaminy winny być dla konsumentów (klientów banków) w pełni przejrzyste i zrozumiałe. Zdaniem Sądu zawierający umowę kredytu powodowie powinni mieć jasność, co do spełniania jakich świadczeń są zobowiązani, aby móc w sposób bezproblemowy wyliczyć wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych oraz mieć pełną świadomość co do salda zadłużenia. Tymczasem, jak wynika z zeznań powodów, nie mieli oni takiej świadomości, bowiem nie zostały im rzetelnie przedstawione zasady działania mechanizmu indeksacji walutowej. Pracownik pozwanego (...) nie uświadomił kredytobiorców w jaki sposób ustalany będzie kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej. Uzyskali oni w tym zakresie jedynie ogólne informacje. Pracownik pozwanego nie udzielił im również wyjaśnień dotyczących zastosowanego w umowie kredytu spreadu walutowego. Pozwany Bank nie sprostął ciężącemu na nim obowiązkowi wykazania, iż przedstawił kredytobiorcom w sposób pełny i rzetelny informacje w przedmiocie faktycznego ryzyka wiążącego się z tak skonstruowanym kredytem walutowym. Konsument musi być poinformowany o tym, że podpisując umowę kredytu indeksowanego w walucie obcej ponosi znaczne ryzyko kursowe, przy czym Bank winien przedstawić możliwe ewentualne wahania kursów wymiany i ich wpływ na sposób wykonywania umowy przez kredytobiorcę, albowiem wiedza w tym przedmiocie nie jest wiedzą powszechną. To na Banku jako profesjonalistcie (art. 355 § 2 k.c.) spoczywał obowiązek udzielenia kredytobiorcy stosownych informacji i pouczeń. Jak wskazał Sąd Najwyższy rozważając analogiczne zagadnienie, nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od kredytobiorcy oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiałe unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada jedynie elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019r., sygn. akt II CSK 483/18). Taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie, a wręcz przeciwnie. Pracownik Banku utwierdzał powodów w przekonaniu, że kredyt jest dla nich korzystny i że nie muszą obawiać się skutków wzrostu waluty obcej, która w stosunku do innych walut jest walutą stabilną. Oświadczenie

kredytobiorców o wyborze waluty obcej odnosiło się tylko i wyłącznie do hipotetycznej wysokości jednej raty kredytu i zakładało marginalny wpływ wzrostu waluty w okresie obowiązywania umowy. Brak było w treści tego oświadczenia odniesienia do wysokości całego zobowiązania do spłaty w sytuacji wzrostu kursu waluty w kilku wariantach, nawet w tych najbardziej skrajnych. Kredytobiorcy nie mogli zatem dostrzec realnego zagrożenia ich sytuacji finansowej w razie nagłego i nieoczekiwanego wzrostu kursu waluty obcej, ponieważ oświadczenie, które podpisali nie przewidywało takiej sytuacji. Sytuacji takiej nie przewidywał doradca finansowy, który cały czas przekonywał powodów, że oferta ta jest dla nich najbardziej korzystna. Okazało się jednak zupełnie inaczej. W realiach niniejszej sprawy nie ulegało zatem wątpliwości, że pozwany (...) naruszył w sposób rażący interesy powodów, którzy po 15 latach spłaty kredytu pozostawali z podobnym saldem zadłużeniem z tej umowy, jak w chwili jej zawarcia.

W ocenie Sądu Okręgowego wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej w 2011r. w żaden sposób nie wpływa na dokonaną powyżej ocenę abuzywności przedmiotowych postanowień chociażby z tego powodu, że oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (art. 385² k.c.). Znowelizowane przepisy nie stwarzały jednoznacznych podstaw do przyjęcia, że przedmiotem ich regulacji miały być klauzule abuzywne oraz umowy z ich powodu nieważne, a celem sanowanie tych wadliwości (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019r. sygn. akt III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115). Z podobnych względów nie było również podstawy do czynienia powodom zarzutów tylko z tego powodu, że nie zdecydowali się na zmianę waluty kredytu w formie aneksu do umowy chociażby z tego powodu, że warunek przewalutowania takiej umowy opierał się również na istniejącym ryzyku kursowym, a więc na istocie klauzuli waloryzacyjnej. Przewalutowanie kredytu miałoby ewentualnie sens przy zachowaniu kursu waluty chociażby z chwili wypłaty powodom I transzy kredytu.

Sąd pierwszej instancji uznał, że skonstruowany zapis indeksacyjny (przeliczeniowy) naruszał interesy powodów jako konsumentów, był sprzeczny z dobrymi obyczajami i tym samym uznać należało go za niedozwolone postanowienie umowne na podstawie art. 385¹ § 1 k.c., czego konsekwencją było to, że powodom nie powinni być nim związani, co dotyczyło przede wszystkim § 2 ust. 2 umowy, § 4 ust. 3 pkt 2, § 7 ust. 1 umowy z dnia 3 kwietnia 2006r. Klauzule abuzywne przestają wiązać już w chwili zawarcia umowy, a co za tym idzie nie stanowią elementu treściowego łączącego strony stosunku prawnego. W konsekwencji Sąd przyjął, że łączący strony stosunek prawny nie przewiduje mechanizmu indeksacji, a umowa ta stanowi jedynie umowę kredytu, którego wysokość określona została w złotych.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że należało ustalić czy przy wyeliminowaniu powyższych postanowień z umowy mogła ona obowiązywać nadal, ponieważ zgodnie z treścią art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Podobną konstrukcją prawną przewiduje bardziej ogólny przepis art. 58 § 3 k.c. zgodnie z którym jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Sąd Okręgowy uznał, że utrzymanie przedmiotowej umowy kredytowej w mocy po wyeliminowaniu z niej klauzul waloryzacyjnych jest niemożliwie z uwagi na zbyt bliski związek niedozwolonych klauzul umownych z charakterem zawartej umowy kredytowej i ustalonym w niej oprocentowaniem. Bez kwestionowanych zapisów umownych trudno bowiem wyobrazić sobie cel, dla którego umowa ta miałaby obowiązywać nadal, gdyż bez klauzuli waloryzacyjnej traci sens „preferencyjne” oprocentowanie takiej umowy kredytu, które immanentnie powiązane było z obcą walutą kredytu. Z treści zawartej umowy wynikało, iż kredyt miał być spłacany w złotych. Również w tej walucie ((...)) kredyt został uruchomiony. Zatem w omawianej sprawie strony zawarły umowę, mocą której Bank przekazał do dyspozycji powodom określoną kwotę złotych polskich stanowiących równowartość określonych w umowie franków szwajcarskich. Wartość ta była ustalana przy zastosowaniu kursu kupna (aktualna Tabela kursów) obowiązującego w (...) w dniu realizacji zlecenia płatniczego. Zgodnie z umową strona powodowa miała spłacać kredyt w złotych według ceny sprzedaży franka szwajcarskiego obowiązującej w Banku w dniu wpłacenia konkretnej raty. W omawianej sprawie wartość kredytu wyrażona została w złotych polskich i indeksowana do franka szwajcarskiego, a nadto wypłata kredytu i ustalenie wysokości raty odnosiły się do złotych polskich. Umowa przewidywała zmienne oprocentowanie według stawki

(...), które było preferencyjne „za cenę” ryzyka kursowego. Oprócz przyjętego przez pozwanego niejednoznacznego miernika przeliczenia waluty zawartego w Tabeli kursów pozwanego przedmiotowa umowa kredytowa w swym założeniu i przy swej konstrukcji była typem nazwanej umowy kredytowej, wyczerpującej wszelkie istotne znamiona jakie przewidywał w chwili podpisywania umowy art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. W ocenie Sądu istotę samej indeksacji kwoty przedmiotowego kredytu do waluty obcej, co najmniej do czasu nowelizacji Prawa bankowego z dniem 26 sierpnia 2011r., można było wyprowadzić chociażby z treści art. 358⁽¹⁾ § 2 k.c. Pomimo włączenia do umowy spornej klauzuli waloryzacyjnej, która wprowadzała w istocie szereg problemów związanych z przełamaniem zasady nominalizmu, zasady określoności świadczenia i obciążeniem kredytobiorcy niepotrzebnym ryzykiem kursowym, to jednak umowa o tej konstrukcji znajdowała swoje potwierdzenie w przepisach prawa. Różnica w porównaniu do typowej umowy kredytowej (bez indeksacji) sprowadzała się przede wszystkim w uzależnieniu oprocentowania tej umowy od istoty indeksacji. Wyeliminowanie klauzuli indeksacyjnej powoduje zatem oderwanie „preferencyjnego” oprocentowania umownego, które w realiach podwyższonego kursu walutowego i tak przestało odgrywać większą rolę. W obliczu wyeliminowania z tej umowy klauzuli waloryzacyjnej jako abuzywnej pojawia się zatem wątpliwość, czy przepisy obowiązującego prawa dopuszczają możliwość uzupełnienia powstałych w ten sposób luk w treści umowy co najmniej w taki sposób, aby możliwym było zapewnienie jej dotychczasowego charakteru i woli stron umowy. Kwestia ta była przedmiotem licznych sporów doktrynalnych oraz niejednokrotnie pojawiała się w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Nie powielając w tym miejscu zgromadzonego dotąd orzecznictwa w tym zakresie można tylko przybliżyć istotę problemu na gruncie zgłoszonego żądania. Swoistego podsumowania dotychczasowego orzecznictwa (...) po wydanym przez Trybunał wyroku z dnia 3 października 2019r. (jednym z najistotniejszych wyroków w sprawie o sygn. akt C-260/18 na gruncie sprawy bezpośrednio odnoszącej się do polskiego systemu prawnego) dokonał Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. IV CSK 309/18, gdy w wydanym wyroku z dnia 29 października 2019r. stwierdził, że usunięcie z umowy postanowienia niedozwolonego nie musi spowodować unieważnienia (nieważności) całej umowy, a *contrario* dopuścił możliwość zastąpienia niedozwolonego postanowienia umownego rozwiązaniem alternatywnym, przy wyborze którego sądy krajowe rozstrzygając spór w tym przedmiocie powinny uwzględniać interesy obu stron umowy, ważyć je i wydać rozstrzygnięcie w poczuciu sprawiedliwości. Odwołując się z kolei do uzasadnienia innego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017r. (II CSK 803/16) i orzecznictwa tam przywołanego wskazał należy, iż dopuszcza się możliwość stosownego wypełnienia luk w umowie - przez zastąpienie pominiętego nieuczciwego warunku umowy przepisem o charakterze dyspozytywnym, a nawet przy braku możliwości zastosowania wprost odpowiedniego przepisu dyspozytywnego.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że przy wykładni art. 385⁽¹⁾ i nast. k.c., nie można zapominać, że regulacja ta stanowi wyraz implementacji w prawie polskim przez ustawodawcę prawa unijnego w postaci dyrektywy Rady (...) z dnia 5 kwietnia 1993r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE z 1993r. L 95, s. 29). Jakkolwiek po przystąpieniu (...) do(...) pierwszeństwo ma zastosowanie prawa europejskiego w razie, gdy zachodzi sprzeczność pomiędzy przepisami prawa krajowego a prawa unijnego, to w sytuacji, gdy odpowiednie normy prawa krajowego, tak jak w przypadku wskazanych przepisów, stanowią wyraz dokonanej już implementacji prawa wspólnotowego, stosować należy te właśnie przepisy prawa krajowego. Źródłem trwałości umowy ustanowionej w art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. należy więc upatrywać również w w/w dyrektywie (...). Zasadniczym celem dyrektywy jest osiągnięcie efektu, by nieuczciwe warunki umów nie były zamieszczane w umowach zawieranych z konsumentami (zob. preambułę oraz art. 6 ust. 1 dyrektywy). Jeżeli natomiast takie warunki znajdują się już w umowie konsumenckiej, nie powinny być wiążące dla konsumenta. Umowa jednak powinna dalej obowiązywać strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Jednak zastępowanie treści umowy innymi przepisami dyspozytywnymi na zasadzie analogii ma być traktowane tylko i wyłącznie jako zabieg wyjątkowy, mając na uwadze, że konstrukcja zastosowana w art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. stanowi implementację do krajowego systemu prawnego w/w dyrektywy i ma realizować zadanie sankcyjne, zniechęcając profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do wprowadzania do nich tego rodzaju postanowień (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2015r., II CSK 768/14, OSNC z 2015r. Nr 11, poz. 132). W ocenie Sądu z powyższego wynika zatem, że o ile w piśmiennictwie i orzecznictwie dopuszcza się uzupełnianie takiej niekompletnej umowy przepisami dyspozytywnymi lub stosowaniem analogii z art. 58 § 3 k.c., to jednak Sąd opowiedział się za wyjątkowym jedynie odwoływaniem

się do takich zabiegów. W ocenie Sądu Okręgowego nie jest możliwe dalsze funkcjonowanie umowy kredytowej, która bez wyeliminowanych z niej postanowień, tworzyć będzie w istocie stosunek prawny, którego cel lub treść sprzeciwiałaby się przede wszystkim woli stron (zob. art. 65 § 2 k.c.), jak i właściwości (naturze) stosunku kredytowego wynikającego z treści art. 353⁽¹⁾ k.c. zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. O zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić np. w sytuacji w której skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji będzie przekształcenie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany np. według stawki powiązanej ze stawką (...). Taki jednak kształt kredytu odbiegałby znacznie od treści czynności prawnej, na zawarcie której zdecydowały się obie strony w 2006r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r., sygn. akt V CSK 382/18; por. również powołany tam wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134). W ocenie Sądu z powyższych względów istnienie umowy kredytu udzielonego i spłacanego w złotych, w przypadku którego stawka procentowa byłaby oparta o wskaźnik (...) który pozostaje integralnie związany z klauzulą walutową i rozliczeniami w walucie obcej, nie jest możliwe. Związanie stopy (...) z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) przekłada się na to, że po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych dalsze obowiązywanie umowy nastąpiłoby z nadmierną dysproporcją interesów finansowych jednej strony kosztem drugiej. Należy przy tym pamiętać, że zadaniem przepisów chroniących konsumenta jest przywrócenie równowagi kontraktowej stron, nie zaś nadmierne i nieusprawiedliwione uprzywilejowanie konkretnego konsumenta wobec przedsiębiorcy, czy też innych konsumentów zawierających podobne umowy. Z kolei przyjęcie średniego kursu (...) jako innego możliwego rozwiązania powodowałoby dodatkowe uprzywilejowanie i tak silniejszej już strony umowy tj. przedsiębiorcy, którym niewątpliwie jest pozwany Bank. Zamiarem powodów nie byłoby przystąpienie do takiej umowy, gdyby nie miała preferencyjnego oprocentowania. Dlatego utrzymanie w mocy umowy o charakterze zamierzonym przez strony w chwili obecnej nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością z uwagi na treść art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353⁽¹⁾ k.c. ustaloną na podstawie art. 189 k.p.c. w punkcie 2 wyroku.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że konsekwencją uznania łączącej strony umowy kredytu za nigdy nieistniejącą tj. nieważną ex tunc jest to, że świadczenia obu stron spełnione na podstawie tej umowy podlegają zwrotowi stosownie do reżimu zwrotu nienależnego świadczenia. W związku z tym za zasadne Sąd uznał dochodzone przez powodów roszczenia (główne) o zapłatę. Świadczenie w wykonaniu takiej nieważnej czynności prawnej jest określane jako *condictio sine causa*. Upoważnia zubożonego do żądania zwrotu wzbogacenia na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis art. 410 § 1 k.c. stanowi, że przepisy artykułów poprzedzających - w tym art. 405 k.c. - stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest zaś nienależne jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 2 k.c.). W przypadku przesunięcia majątkowego bez podstawy prawnej, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia polega na dokonaniu powrotnego przesunięcia majątkowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w(...) z dnia 8 lutego 2017r. sygn. akt I ACa 1016/16). Sąd uznał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, iż w ramach uruchomienia kredytu pozwany(...) postawił do dyspozycji powodów łącznie kwotę 141.400 zł (140.000 zł udzielonego kredytu + 1.400 zł „skredytowanej” prowizji). Z tytułu wykonania umowy powodowie zapłacili 87.120,86 zł uiszczając kolejne raty kapitałowo-odsetkowe w wykonaniu nieważnej umowy kredytu w okresie od 27 września 2010r. do 26 marca 2020r. Sąd miał na uwadze, iż rozliczenie nieważnej umowy na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu jest zabiegiem czysto restytucyjnym. Rozliczenie takie winno opierać się zatem na założeniu, że po każdej ze stron nieważnej umowy powstaje odrębne roszczenie o zwrot tego, co świadczyła (tzw. teoria dwóch kondycji). W efekcie pozwany został wzbogacony kosztem powodów o kwotę 87.120,86 zł tytułem wpłaconych przez powodów rat kredytu, który okazał się nieważny. Zatem roszczenie powodów zostało uwzględnione do granic tego wzbogacenia. Pozwany próbował forsować tezę, że nie jest wzbogacony względem powodów, ponieważ poniósł dodatkowe „koszty” w celu sfinansowania spornego kredytu. Pozwany twierdził, że nie

jest już beneficjentem umocnienia się waluty (...). Z treści art. 409 k.c. wynika, że obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, że pozwany stosując w umowach ze swoimi klientami klauzule abuzywne winien liczyć się z konsekwencjami prawnymi takiego (nieuczciwego) postępowania. Nie powinien zatem podlegać ochronie na podstawie w/w przepisu z tego powodu, że jako podmiot profesjonalny powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu świadczeń uzyskanych nienależnie w wykonaniu nieważnej „z jego winy” umowy kredytowej. To nie zmiana kursu waluty obcej stanowi podstawę do uznania przedmiotowej umowy za nieważną, lecz tylko i wyłącznie zastosowanie przez Bank klauzul waloryzacyjnych (przeliczeniowych), które Sąd uznał za abuzywne. O ile zatem pozwany uważa, że nie jest już wzbogacony to bynajmniej o rzekomym braku tego wzbogacenia nie decydują przyczyny, dla których Sąd uznał spełnione przez powodów świadczenia jako nienależne. Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Okręgowy oddalił roszczenie główne oraz uwzględnił roszczenie ewentualne w całości uznając, że powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy kredytu i że wpłacona przez powodów na rzecz pozwanego dotychczas kwota 87.120,86 zł stanowi spełnione przez powodów świadczenie nienależne w wykonaniu umowy uznanej przez Sąd za nieważną.

O odsetkach za opóźnienie Sąd pierwszej instancji orzekł zgodnie z żądaniem pozwu na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. przyjmując ich wymagalność od dnia następnego po ustosunkowaniu się przez pozwanego do reklamacji powodów.

W ocenie Sądu pierwszej instancji podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia okazał się chybiony. Żądanie powodów nie dotyczyło świadczenia okresowego (nieokreślonego z góry co do całkowitej wartości), co wyłączało możliwość zastosowania trzyletniego terminu przedawnienia przewidzianego w przepisie art. 118 k.c. Świadczenie powodów było bowiem w założeniu określone co do globalnej kwoty, lecz jedynie rozłożone w czasie. W konsekwencji zastosowanie miał 10-letni okres przedawnienia (zgodnie z art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018r. poz. 1104)). Natomiast powodowie domagali się zwrotu jedynie kwot uiszczonych w terminie ostatnich 10 lat sprzed wytoczenia powództwa tj. uiszczonych w okresie od 27 września 2010r. do 26 marca 2020r.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. zasądzając od strony przegrywającej poniesione przez przeciwnika koszty w łącznej kwocie 6.434 zł na którą złożyły się: 1.000 zł opłaty od pozwu, koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika powodów w kwocie 5.400 zł według stawki minimalnej z § 2 pkt 6 w zw. z § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 34 zł tytułem opłat skarbowych od udzielonych przez powodów pełnomocnictw. Wbrew zgłoszonemu żądaniu Sąd nie widział przy tym podstaw do uwzględnienia podwójnej stawki wynagrodzenia pełnomocnika, ponieważ nie uzasadniała tego żadna z okoliczności wskazanych w treści § 15 ust. 3 w/w rozporządzenia. Sąd wskazał, że ocena prawna zgłoszonego roszczenia jest rzeczą Sądu, a nie pełnomocnika procesowego co prowadzi do tego, że na wydanie przez Sąd rozstrzygnięcia bez wpływu pozostaje zakres obszerności powoływanego przez pełnomocnika orzecznictwa krajowego i międzynarodowego na poparcie zgłoszonego roszczenia. Ponadto pomimo kompleksowej oceny prawnej zgłoszonego roszczenia treść uzasadnienia pozwu oraz dalszych pism procesowych powodów staje się w istocie powtarzalna na tle analogicznych spraw tego rodzaju, co niewątpliwie stanowi znaczne uproszczenie dla pełnomocnika w zakresie konstruowania przez niego pism procesowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zaskarżając go w części tj. w zakresie pkt 2 - 4 w całości. Pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 i 232 k.p.c. oraz w zw. z art. 6 k.c. poprzez przekroczenie przez Sąd pierwszej instancji granic swobodnej oceny dowodów, dokonanie oceny dowodów z naruszeniem zasad doświadczenia życiowego i powszechnie przyjętymi regułami logiki, w sposób nieobiektywny, wybiórczy oraz jawnie ignorujący dopuszczone przez Sąd dokumenty sprzeczne z uzasadnieniem wyroku, a zatem z góry ukierunkowane na

wykazanie obranych tez, co skutkowało przyjęciem za udowodnione okoliczności nie znajdujących potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym tj.:

a) błędne ustalenie, że powód nie został odpowiednio poinformowany o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej podczas, gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy (w szczególności z (...) dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej, dalej „Informacja o ryzyku”), wynika, iż powód był informowany o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do (...), akceptował je, a także nie sygnalizował żadnych wątpliwości przedstawicielom (...) w tym zakresie;

b) dokument Informacja o ryzyku powód otrzymał w toku prowadzonej procedury kredytowej, a więc przed podpisaniem umowy kredytu, w którym to okresie powód miał możliwość wnikliwej analizy informacji w tej (...) zawartych;

c) błędne ustalenie, że kwestionowane przez powoda postanowienia umowne nie zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem, które to ustalenie Sąd pierwszej instancji wywiódł wyłącznie na podstawie tego, że pozwany przedstawił powodowi wzór umowy podczas, gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż:

- powód miał możliwość zaciągnięcia kredytu w (...) gdyż posiadał zdolność kredytową także w tej walucie (okoliczność ta wynika m.in. parametrów wyjściowych symulacji stanowiącej załącznik nr 9 do odpowiedzi na pozew, a także została potwierdzona zeznaniami powoda na rozprawie w dniu 7 czerwca 2021r.),

- sam powód we wniosku kredytowym określił spośród kilku możliwości walutę kredytu jako (...) (a zatem to powód wykluczył udzielenie kredytu w (...) - doszło do indywidualnego uzgodnienia waluty kredytu jako (...));

- pozwany wskazał, że w latach 2005 - 2008 inny kredytobiorcy zawierali umowy takie jak powód, ale od początku spłacane bezpośrednio w (...), jak i zapewnienie kredytobiorcy dostępu do aplikacji do negocjacji (załączniki do odpowiedzi na pozew), co świadczy o zapewnianiu przez pozwanego realnej możliwości negocjacji sposobu spłaty kredytu w tym kursów (...) (poprzez możliwość ustalenia, że spłata odbędzie się z pominięciem Tabeli kursów(...));

d) błędne ustalenie, że wskazane przez powoda postanowienia § 2 ust. 2 umowy kredytu mają charakter abuzywny, kiedy zgodnie z § 8 ust. 4 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. (dalej: „Regulamin kredytowania”) powód mógł od samego początku spłacać kredyt bezpośrednio w walucie (...), co oznacza, że w przypadku umowy kredytu Bank nie przewidywał tzw. „przymusu kantorowego”, a więc uprawnienie to eliminowało potencjalnie abuzywny charakter odesłania do Tabeli kursów walut obcych Banku (...) S.A. stosowanych przez (...) poprzez zapewnienie konsumentowi możliwości alternatywnego spełnienia świadczenia, bez stosowania postanowień uznanych pochoinnie przez Sąd pierwszej instancji za abuzywne:

e) błędne ustalenie, że decyzja powodów ograniczała się jedynie do wyrażenia zgody na treść umowy kredytowej oraz jej warunki ustalone jednostronnie przez pozwanego podczas, gdy dla wykazania, że pozwany dopuszczał możliwość negocjacji każdego postanowienia umownego pozwany zawnioskował o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. S., który to dowód został przez Sąd pominięty,

2) art. 227 k.p.c., art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne pominięcie przez Sąd pierwszej instancji wniosku pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego (zastrzeżenie złożone pismem z dnia 29 września 2021r.) podczas, gdy strona pozwana szczegółowo wskazała istotne dla sprawy okoliczności, które ten dowód mógłby wyjaśnić w odpowiedzi na pozew, w tym okoliczności wymagające wiadomości specjalnych; konsekwencją tego naruszenia przepisów postępowania jest oparcie rozstrzygnięcia o niepełny materiał dowodowy, uniemożliwiający odtworzenie rzeczywistego stanu faktycznego sprawy oraz charakteru stosunku prawnego łączącego strony w sytuacji, gdy nawet w razie stwierdzenia abuzywności § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy kredytu uzasadnione było przyjęcie możliwości zastosowania w tym zakresie kursu średniego NBP (na podstawie przepisu o charakterze

dyspozytywnym), zaś pozwany wnioskował m.in. o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w zakresie mającym wykazać nadpłatę lub niedopłatę kredytu przez powoda w takiej sytuacji;

3) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez bezpodstawne pominięcie przez Sąd pierwszej instancji wniosku pozwanego o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków M. S., K. M. i J. C. (zastrzeżenie złożone na rozprawie w dniu 7 czerwca 2021r.), a następnie poczynienie ustaleń faktycznych sprzecznych z twierdzeniami pozwanego, które miały zostać potwierdzone zeznaniami w/w świadków w zakresie przyjęcia, że pozwany nie wykazał, że zapewniał realną możliwość negocjowania warunków umowy kredytu (wykraczającą poza ustalenie wysokości kredytu, wysokości oprocentowania i prowizji), czy w zakresie sposobów przekazywania klientom informacji o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu walutowego; konsekwencją tego naruszenia przepisów postępowania jest oparcie rozstrzygnięcia o niepełny materiał dowodowy, a przy tym Sąd pierwszej instancji samodzielnie (pomimo, iż z oczywistych względów nie posiada w tym zakresie odpowiednich wiadomości) dokonał ustalenia istotnych dla sprawy okoliczności, co doprowadziło do ustalenia nieprawidłowego stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji do wydania wadliwego orzeczenia.

Pozwany zarzucił także naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. oraz art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie oraz art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa bankowego poprzez jego niezastosowanie skutkujące uznaniem, że umowa kredytu podlega unieważnieniu, podczas gdy:

a) świadczenia pozwanego oraz powoda wynikające z umowy kredytu były jasno i precyzyjnie określone w umowie kredytu - w (...) - strony uzgodniły przy tym jasno zasady przeliczenia tej wartości na (...);

b) kwestia wysokości salda zadłużenia powoda w (...) nigdy nie była między stronami wątpliwa, strony umowy znały wysokość świadczeń wzajemnych oraz zasady ich ustalenia;

c) pozwany nie miał nawet teoretycznej możliwości arbitralnego ustalania kursów w publikowanych przez siebie tabelach kursowych, zaś kurs z Tabeli kursów, który został zastosowany do indeksacji kredytu powoda, jak również kursy z Tabeli kursów zastosowane do przeliczenia rat kredytu z (...) na (...) miały zawsze charakter rynkowy (czyli nie godziły w interes konsumenta) i obiektywne tj. nie mogły być i nie były dowolnie kreowane przez Bank; dodatkowo stosowanie kursów z Tabeli publikowanych przez (...) znajduje ustawowe umocowanie, a także nie jest sprzeczne z dyrektywa (...), co Sąd pierwszej instancji w całości pominął (art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa Bankowego);

d) zastosowanie do indeksacji kwoty kredytu kursu kupna z Tabeli kursów z dnia uruchomienia kredytu było rozwiązaniem ekonomicznie uzasadnionym, odpowiadającym naturze zobowiązania i akceptowanym przez powoda zarówno przed indeksacją, jak również po jej wykonaniu;

e) zastosowanie do przeliczenia rat kredytu na (...)kursu sprzedaży z Tabeli kursów z dnia płatności poszczególnych rat było rozwiązaniem nie tylko uzasadnionym ekonomicznie i prawnie, ale również świadomie wybranym przez powoda, który w każdej chwili mógł rozpocząć spłatę kredytu bezpośrednio w walucie obcej, zatem to powód, a nie pozwany posiadał swobodę w zakresie wyboru sposobu rat kredytu;

2) art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. i art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich poprzez ich niewłaściwą wykładnię i § 8 ust. 4 Regulaminu kredytowania poprzez ich niezastosowanie skutkujące uznaniem, że postanowienia zawarte w § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy kredytu są abuzywne, podczas gdy:

a) uwzględniając wyłączenie stosowania przepisów zgodnie z art. 1 ust. 2 dyrektywy(...) postanowienia umowne odzwierciedlające przepisy obowiązującego prawa należy uznać, iż sporne pomiędzy stronami postanowienia w ogóle nie powinny podlegać badaniu pod kątem ich niedozwolonego charakteru;

b) nie wystąpiły przesłanki umożliwiające taką kwalifikację tych klauzul, albowiem klauzule te zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem, a także nie naruszają jego interesów (w żadnym stopniu, tym bardziej nie naruszają ich w sposób rażący) oraz nie godzą w dobre obyczaje;

c) nie sposób uznać ich za abuzywne zważywszy na zagwarantowane powodowi uprawnienie do spłaty kredytu bezpośrednio w (...) (§ 8 ust. 4 Regulaminu kredytowania zgodnie z którym powód mógł od samego początku kredyt spłacać bezpośrednio w walucie obcej), a zatem uprawnienie to „równoważyło” potencjalnie abuzywne uprawnienie pozwanego do ustalenia wartości (...) według Tabeli kursowych Banku; niezależnie wykluczone było uznanie wskazanych przez Sąd pierwszej instancji postanowień za abuzywne tym bardziej, że jako postanowienie określające główne świadczenie były one sformułowane jasnym i przejrzystym językiem, a nadto były one sformułowane w sposób jednoznaczny;

3) art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i w zw. z art. 58 § 1 oraz § 2 k.c. poprzez ich zastosowanie i błędne przyjęcie, że postanowienia § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy kredytu są abuzywne, a bez tych postanowień umowa kredytu nie może być wykonywana, co zdaniem Sądu skutkuje koniecznością unieważnienia umowy kredytu w całości podczas, gdy postanowienia te są ważne i skuteczne, Sąd stosując sankcję nieważności wobec całej umowy kredytu naruszył zasadę proporcjonalności, która jest jedną z podstawowych zasad prawa cywilnego oraz zasadę utrzymywania umowy w mocy;

4) art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) oraz art. 65 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i art. 354 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie skutkujące zaniechaniem ustalenia przez Sąd pierwszej instancji treści stosunku zobowiązaniowego obowiązującego między stronami po wyeliminowaniu z umowy kredytu postanowień niedozwolonych (przy założeniu niekorzystnej dla pozwanego interpretacji, zgodnie z którą takie postanowienia znajdują się w umowie kredytu) i ograniczeniu się przez Sąd pierwszej instancji jedynie do ustaleń negatywnych (tj. jakie postanowienia nie obowiązują), bez dokonania wykładni treści umowy kredytu w części pozostałej w mocy, co ostatecznie doprowadziło Sąd do konstatacji o konieczności unieważnienia całej umowy kredytu podczas, gdy właściwym rozwiązaniem powinno być ustalenie przez Sąd, według jakich kursów mają zostać zrealizowane rozliczenia pomiędzy stronami lub ustalenie, że w takim wypadku powód jest zobowiązany spłacać kredyt bezpośrednio we franku szwajcarskim;

5) art. 385¹ § 2 k.c., w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) poprzez ich błędną wykładnię oraz art. 358 § 2 i § 3 k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie skutkujące zaniechaniem zastosowania przez Sąd pierwszej instancji do rozliczeń z tytułu umowy kredytu (przy założeniu niekorzystnej dla pozwanego interpretacji, zgodnie z którą odesłanie do Tabeli kursów zostanie uznane za bezskuteczne) kursu średniego NBP i to również w odniesieniu do zobowiązań, które powstały przed wejściem w życie art. 358 § 2 k.c. w jego aktualnym brzmieniu (zgodnie z motywem 59 wyroku (...) z dn. 26 marca 2019r. w połączonych sprawach C-70/17 i C-179/17, jak i wyrokiem C-932/19).

Ewentualnie pozwany zarzucił naruszenie art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) poprzez ich błędną wykładnię oraz art. 65 § 1 i 2 k.c. i art. 24 i 32 ustawy o (...) w zw. z uchwałą nr (...) z dnia 18 grudnia 2007r. zmieniającą uchwałę (...) Zarządu (...) z dnia 23 września 2002r. (Dz. Urz. NBP Nr 14, poz. 39 i Nr 20, poz. 51, z 2004r. Nr 2, poz. 3 oraz z 2007r. Nr 1, poz. 2 i Dz. Urz. NBP 2007.18.35) poprzez ich niezastosowanie skutkujące zaniechaniem zastosowania przez Sąd pierwszej instancji do rozliczeń z tytułu umowy kredytu (przy założeniu niekorzystnej dla pozwanego interpretacji, zgodnie z którą odesłanie do Tabeli kursów zostanie uznane za bezskuteczne) kursu średniego (...) w sytuacji, gdy w polskim porządku prawnym obowiązywała norma dyspozytywna wskazująca właściwy kurs do przeliczeń zobowiązań przy wypłacie kredytu przez pozwanego i przy spłacie kredytu przez powoda.

Pozwany zarzucił także naruszenie:

1) art. 189 k.p.c. przez jego nieprawidłowe zastosowanie i błędne uznanie, że powód posiada interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego w sytuacji, gdy orzeczenie w tym zakresie nie kończy sporu stron opartego na konieczności dokonania wzajemnych rozliczeń;

2) art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. oraz art. 411 pkt. 1 i 4 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na zakwalifikowaniu świadczeń spełnionych przez powoda z tytułu spłaty rat kredytu jako nienależnych, pomimo tego, iż świadczenie powoda znajduje podstawę w łączącej strony umowie kredytu, powód zrealizował cel wskazany w umowie kredytu, powód świadomie i dobrowolnie spełniał nienależne (jego zdaniem) świadczenie, godząc się tym samym ze swoim zubożeniem;

3) art. 118 k.c. w zw. z art. 120 k.c. oraz art. 455 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nieuwzględnienie zarzutu 3 letniego terminu przedawnienia roszczeń powoda i błędne uznanie, iż roszczenie powoda przedawnia się z upływem 10 letniego terminu przedawnienia;

4) art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez bezzasadne zasądzenie ustawowych odsetek za opóźnienie od zasądzonej należności tj. od kwoty 87.120,86 od dnia 2 lipca 2020r. do dnia zapłaty, gdyż odsetki mogły być zasądzone najwcześniej po wyrażeniu przez powoda świadomego oświadczenia o woli unieważnienia umowy zawartej z przedsiębiorcą, a co mogło nastąpić najwcześniej dopiero po pouczeniu powoda o skutkach stwierdzenia nieważności umowy kredytu, które miało miejsce na rozprawie w dniu 7 czerwca 2021r.;

5) art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zostawianie oraz art. 100 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i błędne obciążenie w całości kosztami postępowanie pozwanego w przypadku, gdy roszczenie główne w przedmiotowej sprawie zostało oddalone, co skutkować powinno stosunkowym rozdzieleniem kosztów postępowania.

Pozwany na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c. i art. 162 k.p.c. wniósł o zmianę postanowienia dowodowego z dnia 16 kwietnia 2021r. w przedmiocie pominięcia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego oraz wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków M. S., K. M. i J. C. i przeprowadzenie tych dowodów w toku postępowania drugoinstancyjnego. Dodatkowo pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z dokumentu - oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania wraz z potwierdzeniem nadania oraz historią śledzenia przesyłek ze strony Poczty Polskiej - na fakt skutecznego złożenia przez pozwanego oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania wobec powoda oraz odebrania oświadczenia przez powoda w dniu 23 grudnia 2021r. i dopuszczenie tych dowodów w ramach postępowania. Pozwany podniósł procesowy zarzut zatrzymania świadczeń powoda na rzecz pozwanego z tytułu umowy kredytu zawartej pomiędzy stronami niniejszego postępowania w zakresie kwoty 141.400 zł stanowiącej równowartość wypłaconej kwoty kredytu. W związku z powyższymi zarzutami apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości; w razie oddalenia apelacji co do zasady i w zw. z podniesionym w ramach apelacji zarzutem zatrzymania pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zastrzeżenie w jego sentencji, iż spełnienie zasądzonych świadczeń powinno nastąpić za jednoczesnym zaoferowaniem przez powoda pozwanej kwoty 141.400 zł. Nadto pozwany wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty oraz kosztu poniesionej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Powodowie R. G. i L. G. w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie wyłącznie w zakresie zgłoszonego zarzutu zatrzymania, w pozostałej części została oddalona.

Pozwany w apelacji zgłosił zarzut skorzystania przez pozwanego z prawa zatrzymania świadczeń, które miałyby podlegać zwrotowi na wypadek stwierdzenia przez Sąd, że umowa kredytu jest nieważna, do czasu zaoferowania przez powodów zwrotu świadczenia spełnionego przez Bank na rzecz powodów w wysokości 141.400 zł tj. wartości kapitału udostępnionego powodom na podstawie umowy kredytu. Oświadczenia o skorzystaniu przez Bank z prawa zatrzymania zostały zgłoszone w pismach z dnia 21 grudnia 2021r. skierowanych do każdego z powodów (vide: k. 717 i 720 akt). Powyższe oświadczenia zostały doręczone każdemu z powodów w dniu 23 grudnia 2021r. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 marca 2017r. sygn. akt II CSK 281/16 (LEX nr 2294390), że umowę o kredyt bankowy należy zaliczyć do umów wzajemnych w rozumieniu art. 487 § 2 k.c. Skuteczne skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia - art. 496 k.c. w związku z art. 481 § 1 k.c. (vide: uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2002r. IV CKN 651/00). Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt 3 w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 87.120,86 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 lipca 2020r. do dnia 23 grudnia 2021r. za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów na rzecz pozwanego kwoty 141.400 zł lub zabezpieczeniem roszczenia o zwrot tej kwoty.

W pozostałym zakresie apelację pozwanego oddalono stosownie do art. 385 k.p.c.

Pozwany Bank w apelacji podniósł zarzuty naruszenia prawa materialnego, jak i zarzuty naruszenia prawa procesowego. Ponieważ prawidłowość zastosowania prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie w oparciu o prawidłowe ustalenie stanu faktycznego najpierw Sąd Apelacyjny oceni zarzuty o charakterze procesowym przy czym ewentualne uchybienia w tym zakresie pozostają dla postępowania odwoławczego o tyle istotne, o ile miały one wpływ na wydane rozstrzygnięcie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997r. II CKN 18/97, OSNC 1997/8/112).

Chybiony jest zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 189 k.p.c. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do postanowienia z dnia 8 lipca 2022r. sygn. akt I CSK 2912/22 wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd zgodnie z którym interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. stanowi szeroką formułę obejmującą wiele sytuacji prawnych w których uwikłany może być podmiot występujący z powództwem. Interes prawny może wynikać z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda lub zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Uwzględnić należy sytuację prawną żądającego, ocenianą w płaszczyźnie zarówno obecnych jak i przyszłych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych z jego udziałem. Przyjmuje się jednolicie, że interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stanu prawnego lub prawa powodująca potrzebę ochrony prawnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że powód zachowuje interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego mimo przysługującego mu powództwa o świadczenie lub mimo wytoczenia przeciwko niemu takiego powództwa przez stronę przeciwną na podstawie spornego stosunku prawnego, jeżeli z tego stosunku wynikają jeszcze inne lub dalej idące skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne. W takim wypadku tylko powództwo o ustalenie nieistnienia tego stosunku prawnego może w definitywny sposób rozstrzygnąć niepewną sytuację prawną powoda i zapobiec także na przyszłość możliwym sporom, a tym samym w pełni zaspokoić jego interes prawny. Przyjmuje się również, że interes powoda w ustaleniu nieważności umowy jest oczywisty, bez takiego rozstrzygnięcia nie istnieje możliwość definitywnego zakończenia sporu; ostateczne rozstrzygnięcie powództwa o ustalenie nieważności części umowy zniesie stan niepewności powoda co do wysokości rat i sposobu rozliczenia umowy (vide: uzasadnienia do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2022r. (...) (...), z 19 maja 2022r. (...) (...))Przy czym należy zwrócić uwagę, że powodowie dotąd spłacił część kredytu, a nie całość.

Pozwany w odpowiedzi na pozew z dnia 5 lutego 2021r. wniósł o przeprowadzenie m.in. dowodu z zeznań świadków M. S., J. C. i K. M. na okoliczności wskazane w tym piśmie procesowym (vide: k. 160 akt). M. S. miał być słuchany na okoliczność:

- 1) procedury zawierania umowy kredytu, jej etapów, czasu trwania czynności, które mogą podejmować kredytobiorcy w szczególności indywidualnego uzgodnienia pomiędzy stronami postanowień umowy kredytu dotyczących indeksowania kredytu do (...),
- 2) rzeczywistego wpływu powoda na treść umowy kredytu w tym możliwość modyfikowania postanowień umowy kredytu przez powoda,
- 3) przeszkolenia pracowników pozwanego w zakresie informacji dotyczących indeksowania kredytu do (...),
- 4) informowania klientów ubiegających się o kredyt walutowy o ryzykach związanych z takim kredytem,
- 5) sposobu wykonywania umowy kredytu przez powoda i pozwanego oraz wykorzystania kwoty kredytu przez powoda,
- 6) oferty Banku oraz innych banków w okresie, kiedy powód ubiegał się o kredyt dotyczącej kredytów hipotecznych w szczególności w (...) indeksowanego do (...).

Z kolei J. C. został zaoferowany jako świadek na okoliczność:

- 1) sposobów ewidencjonowania kredytów indeksowanych do (...) przez pozwanego w tym waluty prowadzonej ewidencji,
- 2) sposobu ujęcia należności z tytułu kredytów indeksowanych do (...) w rachunku zysku i strat oraz w bilansie pozwanego,
- 3) zasad funkcjonowania i finansowania kredytów indeksowanych do (...) w tym możliwości bezpośredniej spłaty takiego kredytu w walucie obcej oraz korzyści odnoszonych przez kredytobiorców w związku z oprocentowaniem kredytu przy uwzględnieniu stopy referencyjnej (...),
- 4) kwalifikacji kredytu indeksowanego do (...) jako kredytu udzielonego w walucie (...) i akceptacji takiego podejścia przez audytorów, biegłych oraz organy nadzoru bankowego,
- 5) kosztów i ryzyk jakie pozwany ponosi w związku z realizacją akcji kredytowej dla kredytów indeksowanych do (...),
- 6) sposobów pozyskiwania przez pozwanego środków w walucie obcej na potrzeby sfinansowania akcji kredytowej dla kredytów indeksowanych do (...) oraz ryzyk i kosztów z tym związanych.

K. M. miał zeznawać na okoliczności:

- 1) sposobu ustalania przez pozwanego kursów publikowanych w Tabeli kursów,
- 2) obiektywnego i rynkowego charakteru kursów publikowanych przez pozwanego w Tabeli kursów,
- 3) obiegu środków finansowych w tym walut obcych jaki towarzyszy udzieleniu i wykonywaniu umowy kredytu,
- 4) cech kredytu indeksowanego do (...) decydujących o kwalifikacji takiego kredytu jako kredytu walutowego,
- 5) sposobów pozyskiwania przez pozwanego środków w walucie obcej na potrzeby sfinansowania akcji kredytowej dla kredytów indeksowanych do (...) oraz ryzyk i kosztów z tym związanych,
- 6) ryzyk jakie wiązały się dla Banku z udzieleniem powodowi kredytu indeksowanego do (...) i wymaganych sposobów zabezpieczenia się przez Bank przed tymi ryzykami.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2021r. na podstawie art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowód z zeznań tych świadków. Z umowy o M. Dom zawartej między stronami niniejszego postępowania w dniu 3 kwietnia 2006r. wynika, że to T. K. i K. S. reprezentowali (...) przy tej czynności (vide: umowa – k. 226 akt), a więc żaden

ze świadków powołanych przez pozwanego. W tej sytuacji oczywistym jest, że M. S., który nie zawierał tej umowy jako przedstawiciel Banku z powodami nie mógł wypowiedzieć się na temat rzeczywistego wpływu powoda na treść umowy kredytu w tym możliwość modyfikowania postanowień umowy kredytu przez powoda, gdyż z sąąd posiadałby taką wiedzę. To samo dotyczy informowania klientów ubiegających się o kredyt walutowy o ryzykach związanych z takim kredytem, gdyż istotnym jest czy i jakie obowiązki informacyjne wykonał pozwany – przed zawarciem umowy – w stosunku do powodów, a nie do innych klientów (...). W odpowiedzi na pozew nie podano sąąd M. S. miałby wiedzieć na temat sposobu wykonywania umowy kredytu przez powoda i pozwanego oraz wykorzystania kwoty kredytu przez powoda, a także indywidualnego uzgodnienia pomiędzy stronami postanowień umowy kredytu dotyczących indeksowania kredytu do (...). Z kolei procedura zawierania umowy o kredy nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż istotnym jest czy i jakie standardy zostały zachowane w stosunku do powodów przez (...). Nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy to czy pracownicy pozwanego zostali przeszkoleni w zakresie informacji dotyczących indeksowania kredytu do (...) oraz czy i jakie oferty kredytów posiadał (...) oraz inne banki w okresie, kiedy powód ubiegał się o kredyt. Zdaniem Sądu Apelacyjnego jeżeli już to w przedmiocie indywidualnego uzgodnienia pomiędzy stronami postanowień umowy kredytu dotyczących indeksowania kredytu do (...), rzeczywistego wpływu powoda na treść umowy kredytu w tym możliwość modyfikowania postanowień umowy kredytu przez powoda zeznać mogliby T. K. i K. S. jako osoby, które z powodami z ramienia (...) podpisały umowę kredytu. Jednakże pozwany nie zawnioskował ich jako świadków w niniejszej sprawie. J. C. i K. M. także nie uczestniczyli w zawieraniu umowy z powodami. Jak chodzi o kwalifikację kredytu indeksowanego do (...) to nie jest to fakt na który zeznaje świadek, lecz kwestia prawna do oceny której uprawniony jest Sąd, a nie świadek. Pozostałe fakty na jakie mieli zeznawać ci świadkowie nie miały żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W konsekwencji zasadnie Sąd Okręgowy pominął dowód z tych świadków.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji co do braku podstaw do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości. W przypadku, gdy Sąd Okręgowy uznał abuzywność postanowień umownych i brak możliwości zastąpienia tych postanowień innymi, nie abuzywnymi postanowieniami, nie celowym było przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew.

Podkreślić należy, że stosownie do art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby nawet w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku wykazania, że brak jest powiązania, w świetle kryteriów wyżej wzmiankowanych, przyjętych wniosków z zebrany materiałem dowodowym, możliwe jest skuteczne podważenie oceny dowodów dokonanej przez Sąd (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r. IV CKN 1316/00, LEX nr 80273). Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów; nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005r. III CK 314/05 LEX nr 172176 i z 8 kwietnia 2009r. II PK 261/08 LEX nr 707877). Postawienie zarzutu obrazy art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (vide: wyroki Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000r. I CKN 1169/99 oraz z 10 kwietnia 2000r. V CKN 17/2000). W takim rozumieniu tego przepisu pozwany nie wykazał naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c.

Zarzut sformułowany w ramach art. 233 § 1 k.p.c. oraz zarzuty naruszenia prawa materialnego opierając się w istocie na trzech grupach zarzutów - wypełnienia obowiązku informacyjnego przez pozwanego, niedozwolonych postanowień umowy i skutków z tym związanych oraz uwzględnienia roszczenia powodów o zwrot nienależnego świadczenia, sąąd zostaną omówione łącznie.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 listopada 2019r. sygn. akt IV CSK 13/19, a także w uzasadnieniu do wyroku z dnia 17 marca 2022r. sygn. akt II CSKP 474/22 wskazał, że z punktu widzenia polskiego systemu prawnego można wyróżnić trzy rodzaje kredytów w których występuje (w różnych rolach) waluta obca: indeksowany, denominowany i walutowy. W kredycie indeksowanym kwota kredytu jest podana w walucie krajowej i w tej walucie zostaje wypłacona, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu przy czym spłata kredytu następuje w walucie krajowej. W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś spłata kredytu następuje w walucie krajowej. Z kolei w kredycie walutowym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej i spłata również jest dokonywana w tej walucie. Tylko w tym ostatnim wypadku roszczenie kredytobiorcy w stosunku do kredytodawcy jest wyrażone w walucie obcej tj. kredytobiorca może żądać od kredytodawcy wypłaty kwoty kredytu w walucie obcej. W dwóch pozostałych wypadkach żądanie kredytobiorcy w stosunku do kredytodawcy w zakresie spełnienia świadczenia czyli wypłaty kwoty kredytu dotyczy wyłącznie waluty krajowej. Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu pozwanego, że kredyt udzielony powodom był kredytem walutowym w dacie zawarcia umowy o kredyt. Powodom na mocy umowy kredytu został przyznany kredyt w wysokości 141.400 zł, co wynika z § 2 ust. 1 umowy (vide: k. 226 akt). Kredyt w transzach został przelany na rachunek bankowy kredytobiorców. Udzielony powodom w dniu 3 kwietnia 2006r. kredyt był kredytem indeksowanym do waluty (...), co zresztą zostało wskazane w § 2 ust. 2 umowy kredytu.

Pozwany w apelacji zarzucił, że Sąd pierwszej instancji ustalił, że to Bank dowolnie określał kursy walut w Tabeli kursów walut obcych. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że pozwany sam, dowolnie ustalał kursy walut w Tabeli kursów walut obcych obowiązującej w Banku. W umowie z dnia 3 kwietnia 2006r. nie wskazano żadnych kryteriów ustalania przez pozwanego kursów (...) stosowanych przy ustalaniu wysokości zobowiązania powodów. Zawarte w umowie klauzule indeksacyjne przyznają pozwanemu nieskrępowane uprawnienie do jednostronnego wpływania na wysokość świadczeń stron ustalonych w umowie. Kursy zarówno kupna jak i sprzedaży dewiz dla (...) po których przeliczane są kwota kredytu i raty kapitałowo-odsetkowe określane są każdorazowo w Tabeli kursów walut obcych sporządzanej przez Bank. Oznacza to, że wyłącznie jednej stronie stosunku prawnego tj. Bankowi zostało przyznane uprawnienie do jednostronnego i wiążącego określenia wysokości wskaźnika wpływającego na wysokość świadczeń stron. Bank na podstawie zawartych w umowie klauzul indeksacyjnych może w sposób dowolny ustalać wysokość poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych. Brak jest możliwości zweryfikowania przez powodów jako konsumentów kryteriów przyjętych przez pozwanego do ustalenia wysokości wskaźnika waloryzacji. Zarówno w umowie jak i w Regulaminie kredytowania osób fizycznych w ramach usługi bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. (vide: Regulamin – k. 227 akt) nie zostały sprecyzowane przesłanki ustalania kursów waluty obcej w określenia wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. W szczególności nie wskazano obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów ustalania tych kursów. Z umowy jak również z Regulaminu nie wynikało, że kurs ustalony przez pozwanego w Tabeli kursów walut obcych (...) ma być rynkowy, sprawiedliwy czy rozsądny.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 11 grudnia 2019r. V CSK 382/18 (LEX nr 2771344) uznał, że postanowienia umowy mają charakter niedozwolony, gdy określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obciąża kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14 OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017r. IV CSK 285/16 nie publ., z dnia 19 września 2018r. I CNP 39/17, nie publ., z dnia 24 października 2018r. II CSK 632/17, nie publ., z dnia 13 grudnia 2018r. V CSK 559/17 nie publ., z dnia 27 lutego 2019r. II CSK 19/18 nie publ., z dnia 4 kwietnia 2019r. III CSK 159/17 OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019r. I CSK 242/18, nie publ., z dnia 29 października 2019r. IV CSK 309/18, nie publ.). Powodowie zobowiązali się spłacać kwotę kredytu w (...) ustaloną zgodnie z umową w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z Tabelą kursów walut obcych obowiązującą w(...). Kurs sprzedaży (...) został jednostronnie określony przez pozwanego (...)bez wskazania jasnych i zrozumiałych kryteriów, którymi (...) będzie się kierował. W umowie ani w Regulaminie

nie wskazano jakiegokolwiek obiektywnego miernika pozwalającego w sposób przewidywalny określić wysokość ciężącego na powodach zobowiązania. Tego rodzaju ogólnikowe sformułowania nie pozwalają kredytobiorcom na samodzielne, jednoznaczne ustalenie wysokości zobowiązania na dzień jego wymagalności (vide: wyrok (...) z dnia 18 listopada 2021r. w sprawie C-212/20). Sąd Apelacyjny uznał, że postanowienia te kształtują relację Banku z konsumentami w tym wypadku z powodami w sposób nieprawidłowy, gdyż prowadzą do zaburzenia elementarnej równowagi pomiędzy stronami umowy kredytowej. Bezpośredni i kluczowy wpływ na wysokość salda zadłużenia z tytułu kredytu, jak i także wysokość każdej z rat kapitałowo-odsetkowych ma bowiem sposób tworzenia Tabel kursów walut obcych przez pozwany(...). W przedmiotowej sprawie dobrym obyczajem było to, aby pozwany dał powodom swoistą pewność i zagwarantował im przejrzystość oraz klarowność łączącego ich stosunku prawnego. Umowy kredytowe winny być dla konsumentów (klientów Banku) w pełni przejrzyste i zrozumiałe. W ocenie Sądu Apelacyjnego kredytobiorcy winni mieć jasność co do tego, do spełniania jakich świadczeń są zobowiązani. Winni móc w sposób bezproblemowy wyliczyć wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych, a także mieć pełną świadomość co do salda zadłużenia. To Bank był wyłącznie władny w zakresie ustalania wysokości kursów walut obcych wskazanych w Tabeli kursów walut obcych. Utrwalona w orzecznictwie jest wykładnia zgodnie z którą postanowienia umowne, uzależniające warunki waloryzacji (indeksacji) świadczenia pieniężnego wyłącznie od woli banku należy uznać za nieuczciwe (niedozwolone, abuzywne) w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. jako kształtujące prawa i obowiązki konsumenta - kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, przede wszystkim przez wykorzystywanie pozycji dominującej przedsiębiorcy i naruszenie równowagi kontraktowej. Dotyczy to w szczególności odwołania się, jak w rozpoznawanej sprawie, do kursów walut zawartych w Tabeli kursów walut obcych (...) bez wskazania ograniczeń umownych w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Tego rodzaju klauzule uznać należy za nie transparentne, pozostawiające pole do arbitralnego działania Banku i w ten sposób obarczające kredytobiorców nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszające równorzędność stron (vide: np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 września 2016r. w sprawie II CSK 750/15, LEX nr 2182659, z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie II CSK 19/18, LEX nr 2626330, z dnia 4 kwietnia 2019r. w sprawie III CSK 159/17, OSP, z. 12 z 2019r., poz. 115, z dnia 29 października 2019r. w sprawie IV CSK 309/18, OSNC, z. 7-8 z 2020r., poz. 64, z dnia 11 grudnia 2019r. w sprawie V CSK 382/18, LEX nr 2771344). Postanowienia umowy kredytu z dnia 3 kwietnia 2006r. określające główne świadczenia stron nie zostały sformułowane jednoznacznie, gdyż jak wynika to z orzecznictwa (...) transparentność klauzul indeksacyjnych ma dotyczyć nie tylko samego mechanizmu przeliczenia złotych polskich na walutę obcą i odwrotnie, ale także, a może i przede wszystkim, poinformowania o ryzyku kursowym, które stanowi istotę kredytu opartego o walutę obcą (sensu stricto walutowego, indeksowanego albo denominowanego). (...) w wyroku z dnia 10 czerwca 2021r. (od C-776/19 do C-782/19) wskazał, że wykładni dyrektywy(...) należy dokonywać w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie temu, by ciężar dowodu w zakresie prostego i zrozumiałego charakteru warunku umownego w rozumieniu art. 4 ust. 2 tej dyrektywy spoczywał na konsumentach. Zatem ciężar dowodu w tej płaszczyźnie spoczywa na pozwanym Banku, który tak określonego ciężaru dowodowego nie udźwignął. Standardowe pouczenia wskazujące na wzrost kursu waluty (...) nie stanowią o wypełnieniu obowiązku należytego poinformowania konsumenta w aspekcie obciążającego go ryzyka kursowego. Podkreślić należy, że ryzyko ponoszone przez skarżącego jest ograniczone podczas, gdy ryzyko ponoszone przez powodów takie już nie jest. W odniesieniu do kwestii, czy warunek umowny tworzy - wbrew wymogowi dobrej wiary i ze szkodą dla konsumenta - znaczną nierównowagę praw i obowiązków stron wynikających z wiążącej je umowy, sąd krajowy powinien sprawdzić, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny, mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby taki warunek w drodze negocjacji indywidualnych (vide: wyrok (...) z dnia 3 września 2020r. C-84/19 C-222/19 i C-252/19, (...), pkt (...) i przytoczone tam orzecznictwo). Zdaniem Sądu powodowie nie zgodziliby się na taki warunek. Klauzule indeksacyjne zawarte w umowie z dnia 3 kwietnia 2006r. narażają powodów na nieograniczone ryzyko kursowe przekładające się na wysokość salda kredytu oraz spłacanych rat, stąd nie można przyjąć, aby rzetelne informacje udzielone powodom skłoniły ich do zawarcia umowy kredytu w takim kształcie jak umowa z dnia 3 kwietnia 2006r. Wykładając przepisy dyrektywy(...) należy mieć przede wszystkim na uwadze, że ustanowiony przez dyrektywę system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania, w związku z czym godzi się na postanowienia umowne sformułowane wcześniej przez przedsiębiorcę, nie mając wpływu na ich treść (vide: wyroki

z dnia 26 października 2006r. w sprawie C-168/05 M. C., Z. O..s. I- (...), pkt 25; z dnia 4 czerwca 2009r. w sprawie C-243/08 P. G., Z. O..s. I- (...), pkt 22 oraz z dnia 6 października 2009r. w sprawie C-40/08 A. T., Z. O..s. I- (...), pkt 29).

Pozwany zarówno w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji jak i w apelacji nie wykazał, że sporne postanowienia umowy zostały indywidualnie uzgodnione z powodami, którzy temu zaprzeczyli. Twierdzenie strony nie jest dowodem, a na okoliczność indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy, poza twierdzeniami, pozwany nie przedstawił żadnego dowodu. Na okoliczność indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy miał zeznawać M. S., który – jak to już wyżej podkreślono – nie brał udziału w zawieraniu umowy z powodami. Pozwany nie zarzucił, że M. S. jako pracownik pozwanego, przed podpisaniem umowy przez powodów, informował ich o postanowieniach zawartych w projekcie umowy. Należy podkreślić, że akcentowana przez stronę pozwaną okoliczność, że powodowie zarówno przed indeksacją jak i po jej wykonaniu mieli możliwość dokonania spłaty kredytu bezpośrednio w (...) (na mocy § 8 ust. 4 Regulaminu), a w efekcie kwestionowane klauzule nie miałyby zastosowania, pozostaje bez wpływu na ocenę postanowień dotyczących ustalenia kursu dla przeliczenia spłaty kredytu dokonywanej w (...) na (...). Regulacje te są bowiem od siebie niezależne, wskazują na dwie drogi wykonania zobowiązania. Przy czym pozwany nie wykazał, że korzystanie przez powodów z mechanizmu odwołującego się do Tabel kursów Banku było wynikiem indywidualnych uzgodnień. Sam fakt potwierdzenia otrzymania Regulaminu w którym dopuszczona była możliwość spłat rat bezpośrednio w (...) nie stanowi jeszcze udowodnienia faktu, że pominięcie tej możliwości przez powodów było od początku obowiązywania umowy wynikiem ich świadomego wyboru. Aby w ogóle mówić tu o świadomości wyboru kredytobiorców spełniony musiałby być warunek należytego poinformowania ich o konsekwencjach zawarcia w umowie klauzul waloryzacyjnych. Dopiero wówczas kredytobiorcy mogliby dokonać prawidłowej analizy tego, które rozwiązanie jest dla nich korzystniejsze.

Nie ulega wątpliwości, że pozwany nie zrealizował ze szczególną starannością, jakiej wymagało wprowadzenie do długoterminowej umowy mechanizmu waloryzacji, obowiązku informacyjnego w zakresie ryzyka kursowego. Mając na uwadze ukształtowane standardy w zakresie obowiązków informacyjnych Banku wobec konsumenta, Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że pozwany nie wywiązał się z obowiązku pouczenia powodów o nieograniczonym ryzyku kursowym w sposób wymagany przy umowie kredytu indeksowanego do waluty obcej. Obowiązek ten jest określany jako „ponadstandardowy”, gdyż mający dać konsumentowi pełną orientację odnośnie do istoty transakcji, a jego naruszenie wiąże się z zastosowaniem odpowiedniej sankcji przy rozstrzygnięciu sporu między przedsiębiorcą a konsumentem (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z 16 marca 2018r. IV CSK 250/17 i z 9 stycznia 2019r., I CSK 736/17). Wbrew twierdzeniom pozwanego obowiązków (...) w zakresie udzielenia kredytobiorcom informacji o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej nie wyczerpywała przedłożona powodom Informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej. Zważyć należy, że należyta informacja o ryzyku kursowym nie może opierać się na założeniu, że każdy rozważny kredytobiorca świadomy jest, że kursy walut są zmienne. Istotne bowiem jest nie to, że kursy walut ulegają zmianie, a to jakie są skutki takich zmian dla wysokości świadczeń stron oraz jakie są ich granice. Nawet rozważny konsument nie jest profesjonalistą w zakresie rynku bankowego, który powinien posiadać wiedzę i umiejętności jej profesjonalnego zastosowania w zakresie analiz finansowych, czy też wiedzę o historycznych zmianach kursów walut. Przy ocenie ryzyka kursowego jest w pełni uprawniony do opierania się na informacji z Banku. Dlatego ma właśnie prawo do rzetelnej informacji, która nie będzie go wprowadzać w błąd. Umożliwienie kredytobiorcy spłacania należności bezpośrednio w walucie indeksacyjnej (...), które mogło zresztą nastąpić tylko według kursów kupna lub sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) kursów walut obcych, nie likwidowało źródła nieważności klauzul indeksacyjnych, jakim było zastrzeżenie dla Banku prawa do arbitralnego kształtowania kursu waluty (...) przyjętego do przeliczenia świadczeń stron.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 19 maja 2022r. sygn. akt III CSKP 971/22 wskazał, które to stanowisko Sąd Apelacyjny w całości aprobuje, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Koresponduje to z art. 6 ust. 1 dyrektywy(...) który przewiduje, że nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców

lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (vide: np. wyroki Sądu Najwyższego z 27 lipca 2021r. (...) (...)i z 2 czerwca 2021r., I (...) (...)). Wyeliminowanie z łączącej strony umowy abuzywnych postanowień umownych rodzi zatem konieczność dokonania oceny, czy umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że obowiązywanie umowy po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków jest w takim przypadku niemożliwe. Wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką (...), jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. V CSK 382/18). Innymi słowy wyeliminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy kredytu indeksowanego kursem (...) jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022r., (...) (...)). Stwierdzenie nieważności umowy mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych. W wyroku z dnia 6 marca 2019r. (w sprawach połączonych C-70/17 i C-179/17, (...) SA, pkt 54) (...) wykluczył, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach z korzyścią dla przedsiębiorcy. W wyroku z dnia 21 grudnia 2016r. (w sprawach połączonych C-154/15, C-307/15 i C-308/15 (...), pkt (...)) (...) wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) należy interpretować w ten sposób, iż warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku. Modyfikacja umowy poprzez uzupełnienie jej luk byłaby sprzeczna z celem zapobiegania kolejnym naruszeniom, co jest istotą dyrektywy (...). Przedsiębiorca mając świadomość braku sankcji, mógłby w dalszym ciągu stosować nieuczciwe praktyki oraz abuzywne klauzule, bowiem wiedziałby, że jedyną karą byłoby zastąpienie niedozwolonych postanowień innymi, co pozostawałoby bez wpływu na ważność wadliwego stosunku prawnego. Taki wniosek wynika z ugruntowanego orzecznictwa (...) zgodnie z którym, gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy (...). Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzeczonych warunków wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców (zob. np. wyroki (...) z dnia 14 czerwca 2012r. w sprawie C-618/10, B. E. de (...) SA; z 30 kwietnia 2014r. C-26/13, K. i K. R.; z 26 marca 2019r. w sprawach połączonych C-70/17 i C-179/17 (...) SA). Także w wyroku z dnia 3 października 2019r. w sprawie C-260/18 (D.) (...) wskazał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy(...) stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. Działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sankcyjny, co oznacza osiągnięcie swoistego skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów, zawierających umowy z konsumentami do przewidywania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Taki skutek nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd krajowy uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019r. II CSK 483/18, OSP 2021, nr 2, poz. 7; z 17 marca 2022r. (...) 474/22). Utrzymanie w mocy tego typu umowy byłoby możliwe tylko w sytuacji, gdyby konsument wyraził wyraźnie taką wolę. Możliwość zapobiegnięcia nieważności umowy ma charakter ochronny względem konsumenta tj. obowiązuje jedynie w przypadku, gdyby nieważność miała narazić konsumenta na niekorzystne względem niego konsekwencje.

Wyrazem tego jest stanowisko, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, albowiem oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c.) dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018r. III CZP 29/17). Od tego też momentu klauzule abuzywne nie są wiążące dla konsumenta chyba, że konsument wyrazi świadomą wolę na objęcie go takim postanowieniem umownym. Mamy zatem do czynienia ze skutkiem *ex tunc*, co oznacza, że zdarzenia o charakterze następczym w stosunku do daty zawarcia umowy zawierającej klauzule abuzywne pozostają bez znaczenia dla takiego charakteru tych postanowień umownych (wyjątek stanowi wola konsumenta). Tak więc konsument może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 7 maja 2021r. III CZP 6/21 i cytowane w niej orzecznictwo). Także w orzecznictwie (...) przyjmuje się, że istnieje możliwość zastąpienia abuzywnych postanowień umownych przepisami dyspozytywnymi, ale jedynie w przypadku, gdy następstwem wyłączenia abuzywnych postanowień z umowy jest jej nieważność, która nie jest w interesie konsumenta, a więc gdyby miała narazić go na niekorzystne konsekwencje np. postawienie pozostałej do spłaty kwoty kredytu w stan natychmiastowej wymagalności (zob. np. wyrok (...) z dnia 21 stycznia 2015r. w sprawach połączonych C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C 487/13, (...) SA). Reasumując uznać należy, że art. 6 ust. 1 dyrektywy(...) nie pozwala zastąpić kursu sprzedaży z Tabeli kursów walut obcych żadnym innym kursem notowania (...) do złotego w tym np. średnim kursem ogłaszającym przez(...). Wynika to z faktu, że abuzywne postanowienie podlega wyłączeniu bez jednoczesnego wprowadzenia w jego miejsce tożsamego mechanizmu, a ponadto, że z uwagi na eliminację abuzywnego postanowienia zachodzi niemożność rozliczenia umowy, brak jest bowiem możliwości określenia wysokości głównego zobowiązania powodów. Ponieważ nie jest możliwe wyliczenie rat kapitałowo-odsetkowych, a więc z uwagi na treść art. 69 ust. 1 Prawa bankowego w zw. z art. 58 k.c. nie jest prawnie możliwe utrzymanie umowy. Po wyeliminowaniu abuzywnych klauzul umowa byłaby niezrozumiała oraz sprzeczna z intencją stron ją zawierających. Takie przekształcenie umowy stanowiłoby zatem zmianę głównego jej przedmiotu, co jest niemożliwe. Nie ulega bowiem wątpliwości, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Ten ostatni wniosek wynika wyraźnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, który przewiduje, że nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (zob. też np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019r. III CSK 159/17; z dnia 9 maja 2019r., I CSK 242/18; z 29 października 2019r., IV CSK 309/18; z 7 listopada 2019r., IV CSK 13/19). Przepisy dyrektywy 93/13 stoją bowiem na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty (wyrok (...) z dnia 29 kwietnia 2021r. w sprawie C-19/20). Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy podkreślić należy, że powodowie nie wyrazili zgody na zastąpienie abuzywnych postanowień umowy innymi, dozwolonymi postanowieniami. (...) w wyroku z dnia 8 września 2022r. C-80/21, C-81/21 i C-82/21 wskazał, że w sytuacji, gdy konsument został poinformowany o konsekwencjach związanych z całkowitym unieważnieniem umowy i wyraził zgodę na takie unieważnienie, nie wydaje się, aby została spełniona przesłanka zgodnie z którą unieważnienie całej umowy naraziłoby konsumenta na szczególnie szkodliwe konsekwencje; w takim przypadku nie jest możliwe, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie konsumenckiej, co pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, aby zastąpić warunek umowny, którego nieważność została stwierdzona, przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. W niniejszej sprawie powodowie na rozprawie w dniu 7 czerwca 2021r. oświadczyli, że godzą się z konsekwencjami unieważnienia umowy i zdają sobie z nich sprawę (vide: wyjaśnienia – k. 550 akt). Sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego przy czym nie są one uprawnione do zmiany treści klauzul abuzywnych. W świetle powyższego stanowiska (...) i wyżej zaprezentowanych rozważań Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że wyeliminowanie ryzyka kursowego jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony

nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14, OSNC Nr 11 z 2016r., poz. 134 oraz z dnia 11 grudnia 2019r. w sprawie V CSK 382/18). W świetle celów dyrektywy 93/13 w szczególności prewencyjnych i zniechęcających przedsiębiorców do stosowania niedozwolonych klauzul umownych oraz wprowadzonych na jej podstawie adekwatnych uregulowań prawa krajowego o ochronie konsumentów utrwaliła się w judykaturze wykładnia zgodnie z którą niedopuszczalne byłoby, bez wyraźnej zgody konsumenta, a tym bardziej wbrew jego woli, czy to na podstawie wykładni oświadczeń woli, zwyczajów, zasad słuszności, czy też przy zastosowaniu ogólnych przepisów o charakterze dyspozytywnym, zastępowanie przez sąd krajowy uznanych za nieuczciwe warunków umowy innymi postanowieniami w celu utrzymania skuteczności (ważności) kontraktu, choćby nawet miało to nastąpić z korzyścią dla konsumenta (vide: np. wyroki (...) z dnia 14 marca 2019r. C-118/17; z dnia 3 października 2019r. C-260/18; z dnia 18 listopada 2021r. C-212/20, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2019r. sygn. akt IV CSK 13/19 LEX nr 2741776). Art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. wyłącza stosowanie przepisu art. 58 § 3 k.c., stąd omawiane nieuczciwe postanowienia w umowie kredytu nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego. Z akt niniejszej sprawy nie wynika, żeby powodowie jako kredytobiorcy wyrazili zgodę na zastąpienie postanowień umowy uznanych za abuzywne innymi dozwolonymi postanowieniami.

Niedopuszczalność zmian treści nieuczciwych warunków zawartych w umowach Sąd Najwyższy uznał także w uzasadnieniu do wyroku z dnia 26 stycznia 2023r. (...) 722/22, uzasadnieniu do postanowień z dnia 7 lutego 2023r. I CSK 4195/22, z 10 lutego 2023r. I CSK 4691/22, z 15 lutego 2023r. I CSK 6540/22 i z 22 marca 2023r. I CSK 3147/22.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienie uznane za niedozwolone nie wiąże konsumenta przy czym uznanie postanowienia umownego za niedozwolone wymaga wystąpienia łącznie sprzeczności z dobrymi obyczajami jak i rażącego naruszenia interesów konsumenta. W niniejszej sprawie uznane za niedozwolone klauzule umowy nie odwoływały się do ustalonego w sposób obiektywny kursu waluty, do obiektywnych wskaźników, lecz poprzez nietransparentny mechanizm wymiany waluty pozwalały kształtować ten kurs w sposób dowolny pozwanemu. Takie ukształtowanie stosunku prawnego z naruszeniem zasady równości stron i brak jasnych mechanizmów określenia zobowiązania pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami (vide: uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2021r. I (...) (...)). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na niekorzyść konsumenta, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem. Mechanizm ustalania kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (vide: uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019r. II CSK 483/18). W niniejszej sprawie zostały więc spełnione przesłanki, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

W uzasadnieniu do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021r. III CZP 6/21 wskazano, że jeżeli umowa kredytu stała się bezskuteczna to świadczenia spełnione na jej podstawie powinny być postrzegane jako świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c.

Nie podlegały uwzględnieniu zarzuty przytoczone w apelacji naruszenia art. 118 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. polegające na przyjęciu przez Sąd Okręgowy, iż roszczenie dochodzone przez powodów nie uległo przedawnieniu. Ponieważ roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia nie ma charakteru okresowego, nawet gdy dotyczy spłacanych cyklicznie rat kapitałowo - odsetkowych, to w rozstrzyganej sprawie znajduje zastosowanie 10-letni termin przedawnienia z art. 120 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018r. poz. 1104). Zasadnie więc Sąd pierwszej instancji uznał, że nie upłynął jeszcze termin przedawnienia roszczenia powodów.

Stosownie do art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa bankowego bank obowiązany jest ogłaszać w miejscu wykonywania czynności w sposób ogólnie dostępny stosowane kursy walutowe. Pozwany Bank w tym zakresie wykonywali te czynności. Jednakże czym innym jest ogłaszanie stosowanych kursów walutowych, a czym innym pokazanie i wyjaśnienie mechanizmu tworzenia takiego kursu w Tabeli kursów walut obcych (...). A temu obowiązkowi nie sprostał pozwany.

Podkreślić należy, że z przepisu tego nie wynika, że Bank był uprawniony do samodzielnego, jednostronnego ustalania kursów walut w tabelach walut obcych.

Ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji, jako znajdujące uzasadnienie w materiale zgromadzonym w aktach sprawy Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, a wnioski z nich płynące aprobuje. Stąd apelację pozwanego, w pozostałym zakresie, oddalono stosownie do art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r. poz. 265) obciążając nimi pozwanego i zasądzając od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4.050 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty.

Mariola Głowacka

do systemu wprowadziła st. sekr. sąd. S. W.

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

--	--	--